

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Præmittuntur quæ apud omnes sunt certa,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

naturalis, in absentia etiam subalternantis, esse verè scientias, quantum ad substantiam, quamvis tunc non habeant statum & modum perfectæ scientiæ, eò quod non resoluant suas conclusiones in principia clarè cognita; eo ferè modo quo puer est substantialiter homo, quamvis non sit in statu perfectò & connaturali. Sed quidquid sit de hac sententia, de qua disputant Philosophi in Logica, & Metaphysica.

Respondeo secundo, dato & non concessò antecedente, negando consequentiam, & paritatem. Ratio disparitatis est, quia scientiæ subalternatæ ordinis naturalis, quales sunt Musica, Perspectiua, & Medicina, quando sunt separata à subalternante, dependent in certitudine suorum principiorum, à fide humana, quam discipuli adhibere debent Magistro testificantem veritatem illorum: quæ fides, cum sit fallibilis, non potest influere certitudinem, & infallibilitatem in talia principia, requisitam ad rationem scientiæ. Theologia verò in nobis viatoribus, dependet in certitudine suorum principiorum à fide diuina, quæ est infallibilis, & quæ (vt infra dicemus) majorem in eam influit certitudinem, quam habitus primorum principiorum in scientias naturales.

9. Objicies vltimò: de eadem veritate non potest simul esse fides & scientia, vt dicemus in tract. de fide disp. 1. art. 6. Sed Theologia & fides, circa eandem veritatem versari possunt: hæc enim veritas, *Christus habet humanam voluntatem*, cognoscitur per fidem, cum sit definita ab Ecclesia, & per Theologiam, cum sit conclusio per bonam consequentiam deducta ex illo fidei principio, *Christus est perfectus homo, ex anima rationali & humana carne subsistens*: ergo Theologia non est scientia,

Huic objectioni dupliciter responderi potest, juxta duplicem Thomistarum sententiam: aliqui enim existimant, quod licet cum fide non possit simul stare scientia clara de eadem veritate, bene tamen scientia obscura, qualis est Theologia; tota enim ratio, ob quam fides non potest esse cum aliis scientiis, de eadem veritate, est propter earum euidentiã, & fidei obscuritatem. Dicunt ergo, quod sicut nulla est repugnantia aliquid esse reuelatum in alio principio, & immediatè in seipso (v. g. quod luna eclipsim patitur, continetur in principio Astrologiæ, & rursus in seipso est experientiã manifestum) ita non repugnat, quod de eadem veritate sit fides, quæ est de immediatè reuelatis, & Theologia, quæ est de reuelatis mediatè & virtualiter in principijs. Hæc solutio & doctrina valde probabilis est, & juxta illam facilè soluitur argumentum, distinguendo majorem. De eadem veritate non potest esse simul fides & scientia clara, seu ex principijs euidentiibus & lumine naturali notis procedens, concedo majorem, Non potest esse scientia obscura, seu procedens ex principijs obscuris, & per solum fidei lumen cognitis, nego majorem.

Secundò responderi potest, juxta aliorum sententiam, concessà majori, negando minorem, nempe quod Theologia & fides circa eandem veritatem versari possunt: nam quia intelligentia est habitus principiorum, & scientia conclusionum, non possunt esse de eadem veritate & objecto, etsi vtraque habeat claritatem & euidentiã: ergo cum fides sit habitus principiorum Theologiæ, & ipsa Theologia habitus conclu-

A sionum, de eadem veritate & objecto esse nequeunt, licet vtraque sit obscura.

Confirmatur: fides facit assentire veritatibus immediatè reuelatis, & propter testimonium dicentis duntaxat: Theologia verò assentire facit veritatibus mediatè reuelatis, & propter rationem deductam ex principijs: sed implicat contradictionem, vt aliquis eidem veritati tantum assentiat propter testimonium dicentis, & propter rationem deductam ex principijs, cum assentire solum propter testimonium dicentis, quodlibet aliud motiuum excludat: ergo & quod habeat fidem & scientiam obscuram de eadem veritate & objecto. Unde ad probationem in contrarium, juxta illorum Aucthorum sententiam, dicendum est, eandem veritatem posse esse reuelatam immediatè in seipso, & mediatè in principijs fide diuina creditis, sicque in diuersis subjectis posse esse de illa fidem & Theologiam, non posse tamen eundem hominem simul de illa fidem & Theologiam habere, quia vt habeat fidem, requiritur vt illam credat, solum quia immediatè à Deo reuelata est, & ab Ecclesia definita: qui autem Theologiam habet, non solum propter hoc illi assentitur, sed etiam propter medium demonstrationis Theologicæ. Unde sicut licet Philosophus Christianus, cognoscat Deum esse vnum, per duplex medium, scilicet Dei reuelationem in scripturis expressam, & medium demonstratiuum, non tamen propterea habet simul de illa veritate fidem & scientiam clarã, vt dicemus infra tract. 1. disp. 1. art. 2. & filius exponemus in tract. de fide, disp. 1. art. 6. Ita licet Theologus, huic propositioni, *Christus habet humanam voluntatem*, per duplex medium, nimirum diuinam reuelationem, & demonstrationem Theologicam, assentiat; non tamen habet de illa simul fidem & Theologiam, sed solum Theologiam; quia, vt dixi, vt quis per fidem assentiat alicui veritati, debet illi assentire tantum propter testimonium Dei dicentis & reuelantis: Theologus autem, non solum illi veritati assentit propter testimonium Dei & Ecclesiæ, sed etiam propter medium demonstratiuum quod habet. Utraque solutio probabilis est, vnde eruditus Lector eligere poterit eam quæ sibi videbitur probabilior:

ARTICVLVS II.

Vtrum Theologia, quæ est in nobis viatoribus, sit propriè subalternata scientiæ Dei, & beatorum; ac proinde remaneat in Patria?

§. I.

Premittuntur quæ apud omnes sunt certa.

Notandum primò: inter scientias, alias esse subalternatas, & alias subalternantes. Subalternata dicuntur illa, quæ ponuntur sub alia superiori, à qua dependent in certitudine, & euidentiã suorum principiorum. Subalternantes verò illæ vocantur, quæ talia principia demonstrant, & tradunt scientiis inferioribus: v. g. Musica dicitur subalternari Arithmetica, & Perspectiua Geometriæ; quia in Arithmetica, principia Musicæ, & in Geometria, principia Perspectiue notificantur, & demonstrantur.

Notandum secundò: ad subalternationem scientiæ naturalis, tres præcipuè requiri condi-

tionem. Prima est, vt sit idem objectum materiale subalternantis & subalternata. Secunda, vt subalternata addat tali objecto differentiam aliquam accidentalem, ratione cuius habeat nouam scibilitatem, & sit radix nouarum proprietatum, quæ in scientia subalternata demonstrantur: vt constat in Musica, quæ addit quantitati discretæ, siue numero, qui est objectum Arithmeticæ, differentiam sonori, ratione cuius, numerus est radix omnium proprietatum, quæ in Musica demonstrantur. Tertia tandem est, vt subalternata dependeat in certitudine & euidencia suorum principiorum à subalternante.

Notandum tertio: in beatis duplicem esse scientiam de Deo. Prima est scientia beata, siue visio beatifica, per quam beati clarè vident in Verbo omnia mysteria, quæ nobis hîc obscurè per fidem reuelantur: quæ ab Augustino dicitur *cognitio matutina*. Secunda est illa per quam Beati ex principiis lumine gloriae cognitis, per discursum & lumen naturale intellectus deducunt conclusiones de Deo; easque cognoscunt per species, vel à Deo infusas, vel in via proprio labore & studio acquisitas: & hæc secunda scientia, ab eodem S. Doctore, *cognitio vespertina*, appellatur. Quando ergo inquirimus, an Theologia sit propriè subalternata scientiæ Beatorum, loquimur de prima scientia, quæ est perfectissima, ipsique Deo conueniens, non autem de secunda, quæ, vt constabit ex infra dicendis, non distinguitur substantialiter à nostra Theologia, sed tantum accidentaliter; & est ipsamet Theologia, prout est in suo statu perfecto & connaturali.

Notandum quartò: ex habitibus quos hîc habemus in via, aliquos remanere in patria ad exercitium, alios autem solum ad ornatum, alios verò nullo modo remanere. Illi remanent ad exercitium, quorum exercitium non est incompossibile cum statu beatitudinis, vt sunt Charitas, Religio, Prudentia, &c. Illi autem remanent tantum ad ornatum, quorum quidem ratio formalis objecti, non habet formalem oppositionem cum ratione formali objecti beatitudinis, exercitium tamen est incompossibile cum statu beatitudinis: vt sunt fortitudo & temperantia, quæ versantur circa passiones. Illi verò nullo modo remanent, quorum ratio formalis objecti, dicit formalem oppositionem cum ratione formali objecti beatitudinis: vt sunt fides & spes, quarum prima habet pro objecto formali Deum non visum, secunda verò Deum non possessum; objectum autem beatitudinis, est Deus clarè visus, & possessus.

§. II.

Duplici conclusione difficultas proposita resoluitur.

Dico primò: Theologiam, quæ est in nobis viatoribus, esse propriè subalternatam scientiæ Dei & Beatorum. Ita communiter nostri Thomistæ, contra Recentiores.

Probatum primò ex D. Thoma hîc art. 2. vbi docet, Theologiam eo modo se habere ad scientiam Dei, & Beatorum, quo se habet Perspectiua ad Geometriam, & Musicam ad Arithmeticam: sed Perspectiua propriè subalternatur Geometriæ, sicut & Musica Arithmeticæ: ergo & Theologia scientiæ Dei, & Beatorum.

Confirmatur primò: idèò Perspectiua ex Aristotele, & aliis Philosophis, subalternatur Geometriæ, & Musica Arithmeticæ, quia eorum

Tom. I.

A principia dependent à Geometria, & Arithmetica: sed principia Theologiæ non minùs dependent à scientia Dei & Beatorum, quam principia Perspectiue & Musicæ, à Geometria & Arithmetica; cum articuli fidei, qui sunt principia nostræ Theologiæ, notificentur, & manifestentur in scientia Dei & Beatorum; sicut principia Perspectiue, & Musicæ, demonstrantur, & notificantur in Geometria, & Arithmetica: ergo non minùs Theologia subalternatur scientiæ Dei & Beatorum, quam Perspectiua Geometriæ, & Musica Arithmeticæ.

Confirmatur secundo: licet in scientiis ordinis naturalis, ad veram subalternationem, præter dependentiam illam principiorum, requiratur alia conditio, nempe quod subalternata contrahat objectum subalternantis, per aliquam differentiam accidentalem, ratione cuius habeat nouam scibilitatem, & sit radix nouarum proprietatum; vt constat in Perspectiua, quæ addit differentiam visibilis, supra quantitatem continuam, quæ est objectum Geometriæ; & in Musica, quæ addit differentiam sonori, supra quantitatem discretam, quæ est objectum Arithmeticæ: hæc tamen conditio non requiritur in Theologia, quia cum eius objectum sit infinitum & illimitatum, sine additione alicuius differentie accidentalis, plures habet modos cognoscibilitatis & scibilitatis, ratione quorum potest diuersas terminare scientias; & cognosci

C per vnã scientiam omninò supernaturalem, qualis est scientia Beatorum, & per aliam naturalem, quæ per discursum, & lumen naturale intellectus, ex principiis illius supernaturalis conclusiones deducit: qualem infra dicemus esse nostram Theologiam. Addo quod, in scientiis etiam naturalibus, & quæ versantur circa objectum finitum & limitatum, additio differentie accidentalis, supra objectum subalternantis, tendit tanquam in finem ad saluandam dependentiam illam principiorum: ergo cum in nostra Theologia, talis dependentia subsistat, sine additione alicuius differentie accidentalis ad objectum scientiæ Dei & Beatorum, etiam sine tali conditione, in illa saluatur vera & propria ratio subalternationis. Consequentia patet, antecedens verò optimè explicatur à Caietano, hîc art. 2. Ideo enim requiritur vt subalternata contrahat objectum subalternantis per differentiam accidentalem, quia si objectum esset omninò diuersum, non posset dependere à subalternante in principiis, neque etiam si esset omninò idem, nam in primo casu essent prorsus diuersa principia, in secundo prorsus eadem. Neque etiam posset saluari illa conditio, si subalternata adderet objecto subalternantis differentiam specificam, aut proprietatem: quia eadem scientia agit de genere, & specie, & de proprietatibus naturæ; vnde in illo casu, non saluaretur distinctio scientiarum, nec consequenter vera subalternatio.

E Addunt aliqui cum Capreolo, quod quantum hæc conditio esset essentialiter, & indispensabiliter ad subalternationem requisita, tamen aliquo modo saluaretur in Theologia, quæ est in nobis viatoribus: illa enim addit supra objectum scientiæ Dei & Beatorum, differentiam aliquam accidentalem, nempe reuelabilitatem obscuram, virtuales saltem & mediatas, per quam distinguitur à fide, & scientiâ beatâ; vel, vt alij dicunt, ineuidenciam negatiuam: objectum enim scien-

A ii]